

სახვითი ხელოვნების ჟანრები

- რა არის ჟანრი?
-

- სახითი ხელოვნების ნაწარმოებები თემატური (რა არის ასახული ნამუშევრაზე, ანუ რა არის მთავარი თემა) მრავალფეროვნებით გამოირჩევა.
 - ხელოვნების ნიმუშების მთავარი თემების მიხედვით დაყოფის სისტემას ქანრი ეწოდება.
 - ქანრი ფრანგული სიტყვაა და სახეობას ნიშნავს.
 - ქანრებს მკვეთრად გამოხატული საზღვრები არ გააჩნიათ და ერთი და იგივე ნამუშევარი შესაძლოა ერთდროულად რამდენიმე ქანრსაც მივაკუთვნოთ.
 - ეს ტერმინი - ქანრი - XVII საუკუნის ჰოლანდიაში დამკვიდრდა, როდესაც ფერწერის სიუჟეტური არეალი მნიშვნელოვნად გაფართოვდა.
 - სახვითი ხელოვნების ქანრებია: პორტრეტი, პეიზაჟი, ნატურმორტი, ყოფითი ქანრი, ანუ ქანრული ფერწერა, ანიმალისტური, ისტორიული, მითოლოგიური და ბატალური.
-

- **პორტრეტი** ფრანგული სიტყვაა (portrait, portraire გამოსახვას, მოძველებულს) და რეალურად არსებული პიროვნების ან გამოგონილი ლიტერატურული გმირის გამოსახვას ნიშნავს

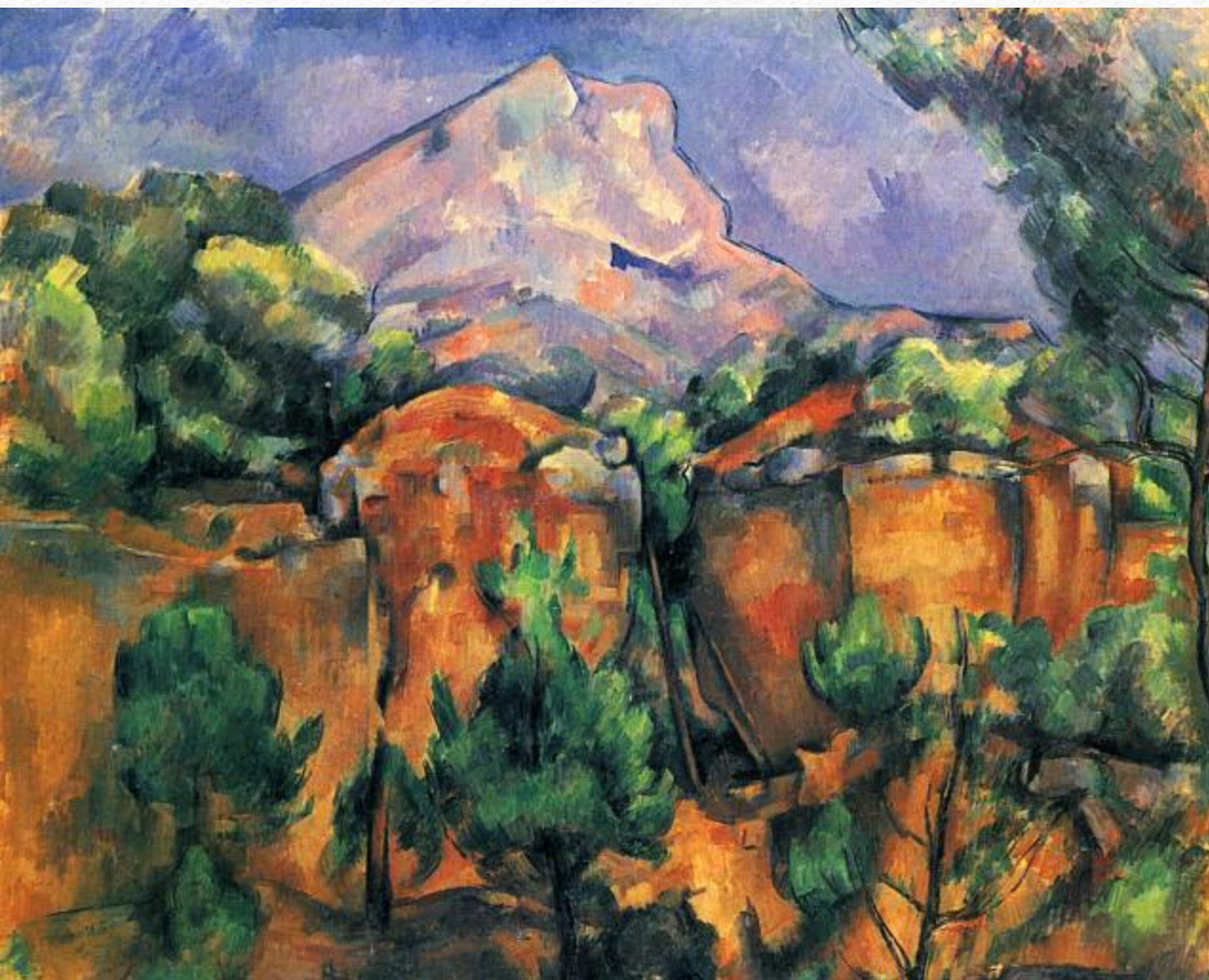
- პორტრეტული ქანრის სურათებზე გამოსახულია ადამიანი სრულყოფილად, ანუ თავიდან ბოლომდე ან ნაწილობრივ - წელამდე, მხრებამდე ან მხოლოდ თავი.
 - სახე შესაძლოა იყოს როგორც პირდაპირ, ანუ ფასში, ასევე გვერდულად - პროფილში და სამ მეოთხედ ბრუნშიც.
 - პორტრეტის შექმნის საფუძველი მემორიალური საწყისია - კონკრეტული ადამიანის სახის უკვდავყოფა.
 - ძირითადი კრიტერიუმია გამოსახულების მსგავსება მოდელთან, ორიგინალთან, მისი სულიერი არსის სწორად გახსნა, ინდივიდუალობის, გიჟური ნიშნების წარმოჩენა.
 - პორტრეტი ძირითადად ნატურიდან იქმნება.
 - ეს ქანრი უძველეს დროში ჩაისახა, მისი პირველი ნიმუშები ძველი აღმოსავლეთის, კერძოდ ძველი ეგვიპტის ხელოვნებაში გვხვდება.
 - როგორც ჩანს, პორტრეტი ძველ ეგვიპტეში დაკავშირებული იყო გარკვეულ კულტთან, იგი რელიგიურ-მაგიურ ხასიათს ატარებდა.
 - დროთა განმავლობაში იცვლებოდა პორტრეტის შექმნის საფუძველი, სხვადასხვა ეპოქაში იქმნებოდა როგორც რეალისტური, ასევე ფსიქოლოგიური პორტრეტები.
-

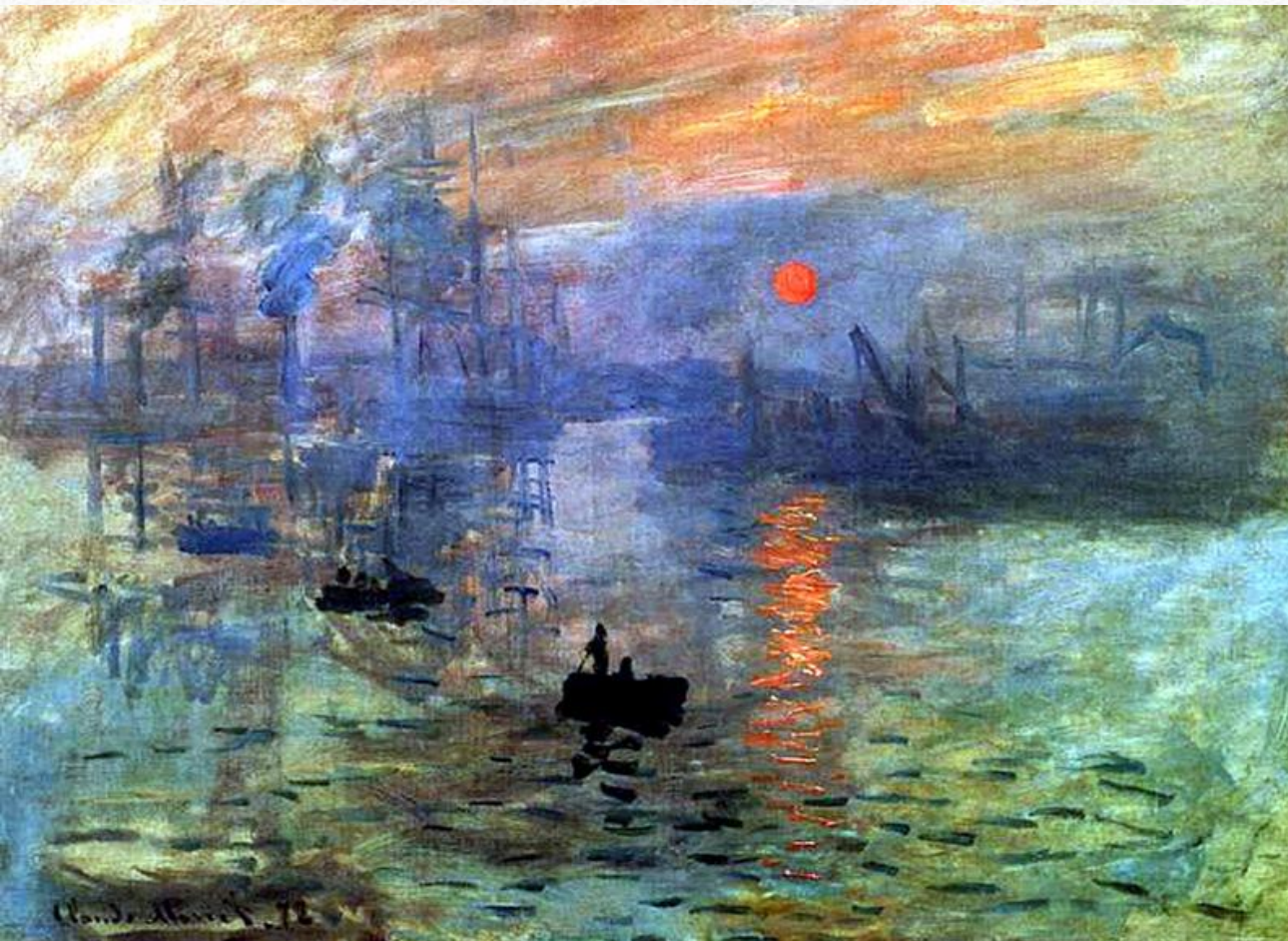
- პორტრეტის რამდენიმე სახეობას გამოყოფენ.
- ის შიძლება იყოს ინდივიდუალური, წყვილი (ორმაგი) და ჯგუფური.
- პორტრეტის სპეციფიკური ტიპია ავტოპორტრეტი.
- ესაა მხატვრის მიერ შექმნილი საკუთარი პორტრეტული გამოსახულება

- არსებობს პარადული პორტრეტი, ანუ სამეიმო ხასიათის პორტრეტი, სადაც ხაზგასმულია გამოსახულ პირთა დიდებულება.
- ასევე შეიძლება იყოს კამერული და მინიატურული პორტრეტები.
- კამერული - მცირერიცხოვანი მსმენელებისათვის, ვიწრო წრისათვის განკუთვნილი. მაგ., კ. პოეზია; კ. მუსიკა - მუსიკა, რომელიც განკუთვნილია ერთი ან რამდენიმე შემსრულებლისათვის (რომანსი, ლუეტი, კვარტეტი და მისთ.) - სიმფონიისაგან და ოპერისაგან განსხვავებით.
- მინიატურა - ზოგადად, ეწოდება მცირე ფორმის მხატვრულ ნაწარმოებს

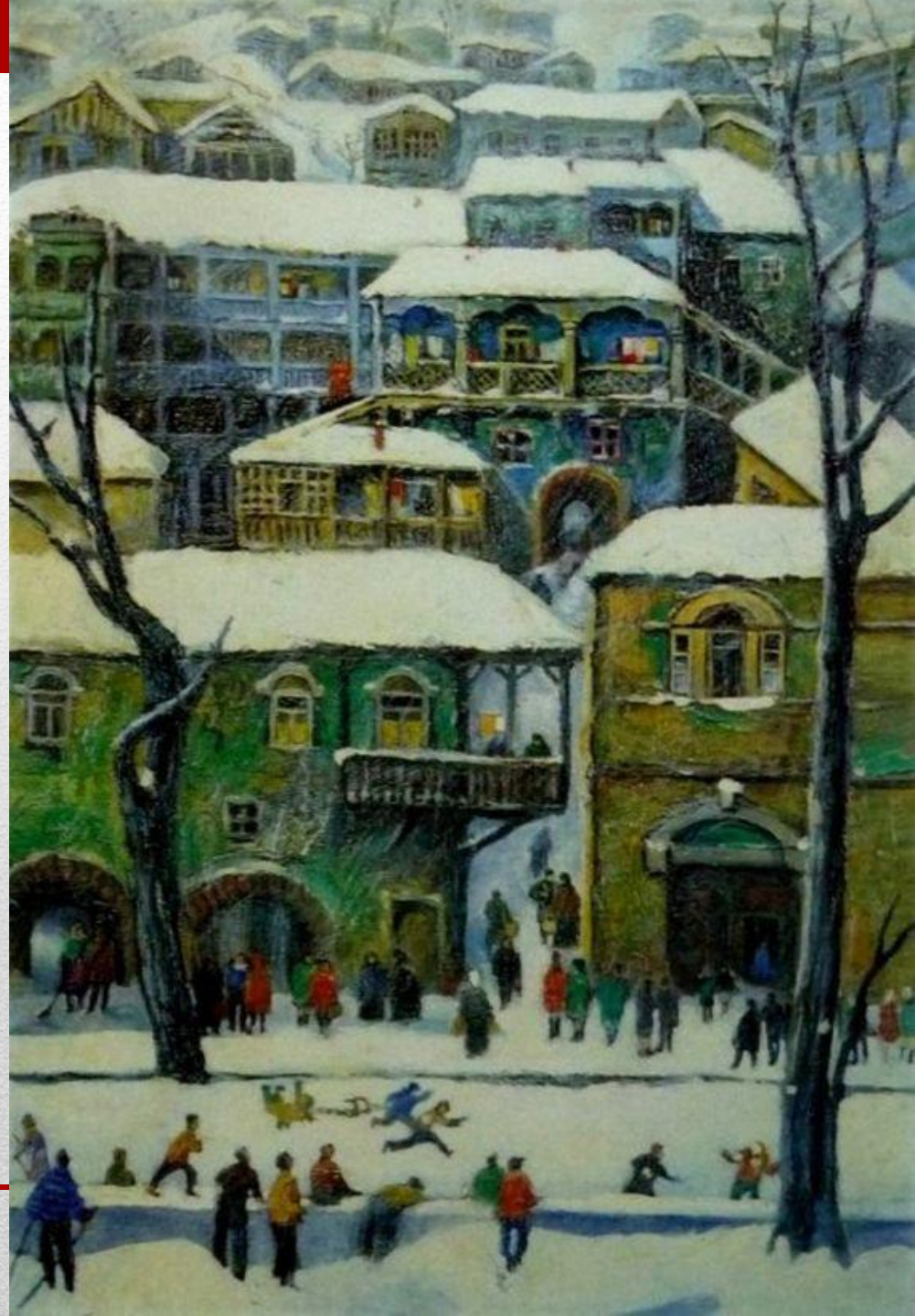

- **პეიზაჟი** ფრანგული სიგყვანა და ბუნების ხელს ნიშნავს.
- თავდაპირველად პეიზაჟი წარმოადგენდა მხოლოდ ფონს ფიგურულ სურათებში, იგი არ ყოფილა ნაწარმოების მთავარი თემა.
- პეიზაჟი, როგორც დამოუკიდებელი ჟანრი XVII საუკუნის პოლანდიურ მხატვრობაში ჩნდება.

- პეიზაჟის ქვე
სახეობებია
მარინისტული -
მღვის ხედების
ამსახველი
სურათები

- ურბანისტული პეიზაჟი -
ქალაქის ხედების ამსახველი
სურათები

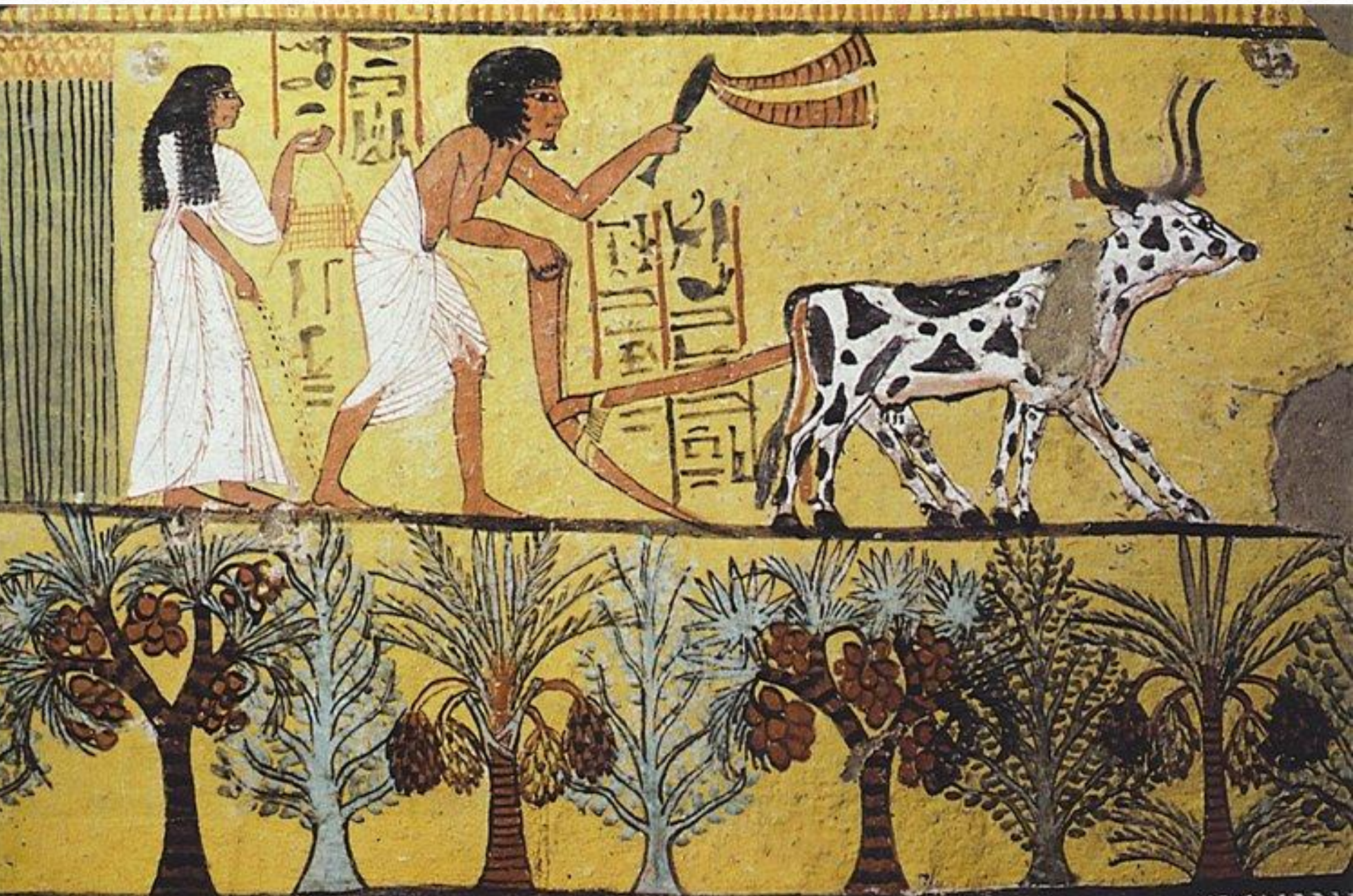

- **ნატურმორგზე** (მკვდარი ბუნება) ასახულია უსულო საგნები - ჭურჭელი, იარაღი და ა. შ., და ბუნებრივი გარემოსაგან მოწყვეტილი ცოცხალი ბუნების ობიექტები - ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლები.
 - ინგლისურენოვან ქვეყნებში ამ ჟანრის სურათებს Still life, ანუ „წყნარი სიცოცხლის“ სახელწოდებით მოიხსენიებენ.
 - ნატურმორგი დამოუკიდებელი ჟანრი XVII საუკუნის ჰოლანდიაში გახდა, თუმცა პირველი მხატვარი ვინც უსულო საგნები და ბუნებისაგან მოწყვეტილი ცოცხალი ობიექტები დამოუკიდებელი მნიშვნელობით გამოსახა იტალიელი ფერმწერი მიქელანჯელო მერიზი, ანუ იგივე კარავაჯო გახლდათ.
-

- **ყოფითი ქანრზე, ანუ იგივე ქანრული ფერწერაზე**
გამოსახულია მხატვრის თანამედროვე ყოველდღიური ცხოვრების ამსახველი სცენები.
 - ყოველდღიური ცხოვრების სცენებს ჯერ კიდევ ძველი ეგვიპტელები გამოსახავდნენ აკლდამების ფრესკებზე.
 - დამოუკიდებელი მნიშვნელობით ყოფითი ქანრი XVII საუკუნეში ჩაისახა და განსაკუთრებული აღმავლობა ჰოლანდიურ მხატვრობაში განიცადა
-

- რელიგიური ჟანრის
სურათებზე
გამოსახულია
რელიგიური სცენა

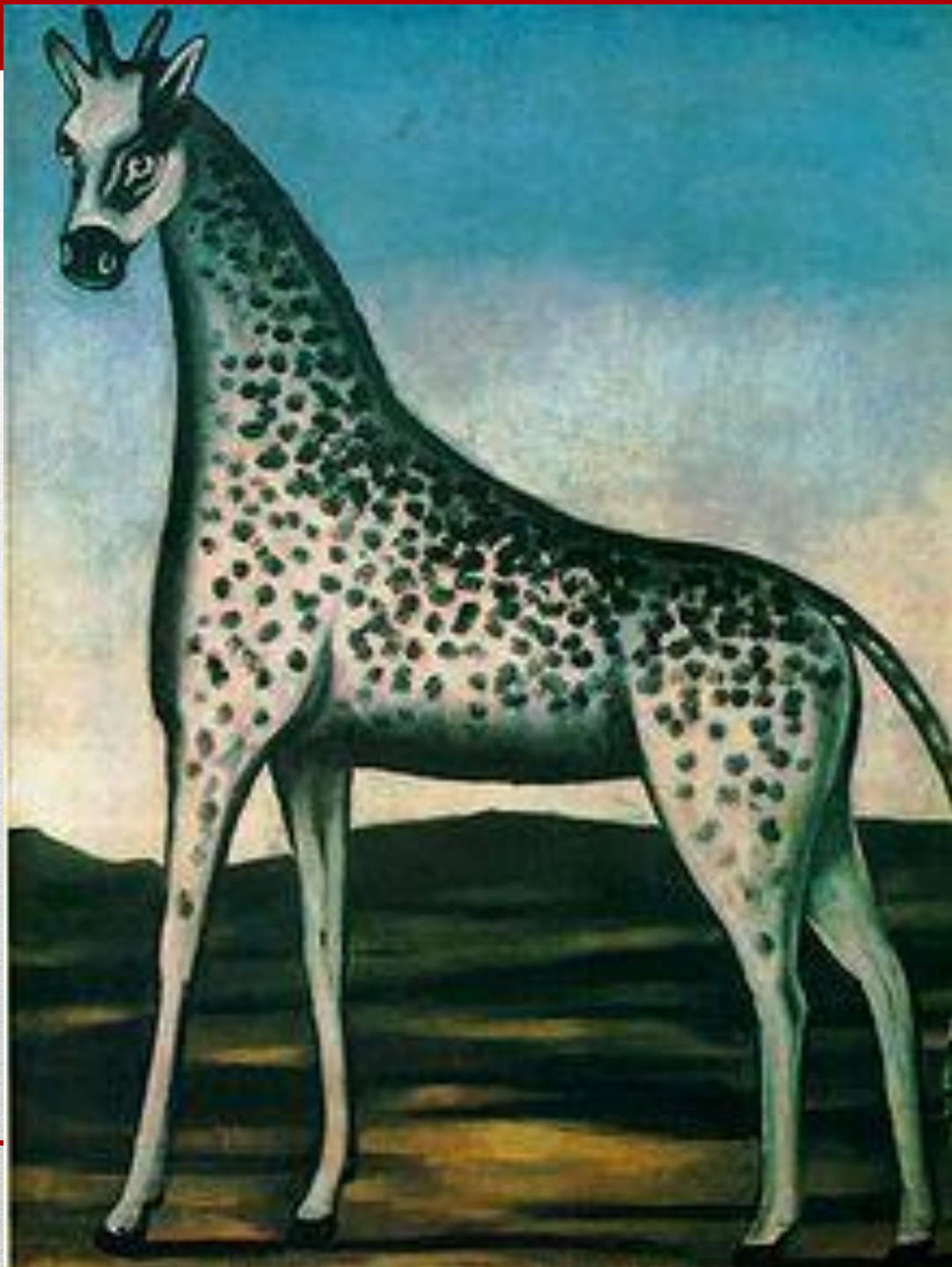
- **ისტორიული ჟანრის**
სურათებზე გამოსახულია
რომელიმე ისტორიული
ფაქტი ან მოვლენა

- **ბატალური ჟანრის** სურათებზე გამოსახულია ომის, ბრძოლის ან ნადრობის სცენები. ის ფრანგული სიტყვაა და ქართულად ბრძოლას ნიშნავს.
 - ამგვარი სურათების ხატვა ჯერ კიდევ ქვის ხანის ადამიანებმა დაიწყეს. პირველყოფილი ადამიანები გამოქვაბულის კედლებზე ცხოველების გამოსახულებების გვერდით ნადრობისა და ბრძოლის სცენებსაც გამოსახავდნენ.
 - თუმცა დამოუკიდებელი ჟანრის მნიშვნელობა XVI-XVII საუკუნეების ევროპულ მხატვრობაში შეიძინა
-

- **მითოლოგიური ჟანრის** სურათებზე გამოსახულია მითების, ლეგენდების მოტივების ინტერპრეტაციის საფუძველზე შექმნილი სცენები.
 - ამ ჟანრის სურათებზე წამყვანია ანტიკურ მითოლოგიის თემატიკა, რომელიც თავად ანტიკური ხანის გარდა, პოპულარული იყო მრავალ ეპოქაში - რენესანსის , კლასიციზმი, ნეოკლასიციზმის და სხვა - ხელოვნებაში.
 - ბერძნ. μυθολογία, μῦθος *მითოს* — ამბავი, გადმოცემა; λόγος *ლოგოს* — მოძღვრება
-

- ანიმალისტური ჟანრის სურათებზე გამოსახულია ცხოველები. ანიმალ ლათინური სიტყვაა და ცხოველს ნიშნავს.
 - ცალკეული თუ ცხოველთა ჯგუფის გამოსახვა ადამიანებმა ჯერ კიდევ ქვის ხანაში დაიწყეს.
 - პირველყოფილი ადამიანების მიერ გამოსახული ცხოველები რელიგიურ რიტუალებთან იყო დაკავშირებული და მაგიურ დანიშნულებას ატარებდა.
-